

Arunoday Bajpai¹
Department of Political Science,
Agra College, Agra
Dr Bhimrao Ambedkar University
Agra (India)

Preeti Sharma²
School of International Studies.
Central University of Gujarat
Vadodara (India)

316.48
327(100)
Rewiev scientific paper
Submitted 09/02/2026
Revised 04/06/2026
Accepted 04/06/2026

doi: [10.5937/socpreg60-64807](https://doi.org/10.5937/socpreg60-64807)

REGIONAL CONFLICT AND MULTIPOLARITY: A THEORETICAL ANALYSIS

Abstract: There are many scholars (Posen, 2009, Dugin, 2021, Ashford and Cooper, 2023, De Santis, 2024, among others) who view that post-cold war unipolarity is on decline and the world order is moving towards multipolarity. There are many emerging regional powers such as China, EU, Russia, India, Brazil and South Africa, which attest the emerging multipolarity. The emerging multipolarity has serious consequences for both the nature as well as the increasing number of regional conflicts. This research paper is based on assumption that the increasing trend of multipolarity will lead to greater number of regional conflicts and issue-based alliances among emerging regional powers. This is not to suggest that regional conflicts were absent during the post WWII war bipolarity or post-cold war unipolarity, rather their nature and resolution were addressed within the framework of bipolarity or unipolarity. But multipolarity will change this framework. In view of this assumption, this paper will raise and address theoretically the following two questions. First, how multipolarity impacts the emergence of regional conflicts? Second, what is the nature and possibility of resolution of contemporary regional conflicts? In the first question, the paper will address the ongoing debate on the impacts of multipolarity among scholars with views from neorealists and liberal theorists of interdependence. For second question, the paper will investigate the idea of Regional Security Complex (Barry Buzan) and the role of regional powers with respect to European security structure. The paper will use secondary data and views of relevant theorists suitable to contemporary regional conflicts.

Keywords: world order, multipolarity, Regional Security Complex, regional power-hood, regional leadership

¹ arunodaybajpai@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0000-7015-5030>

² pirsh82@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-9005-4536>

INTRODUCTION

There is overwhelming evidence that the world order is moving towards multipolarity. In spite of neorealists' denial, multipolarity is not always prone to conflict and disorder. Multipolarity avoids the global wars and provides opportunity to regional powers to design regional security orders. Unfortunately, regional powers are yet to assume regional leadership role for this purpose. The postulation of RSC theory is in tune with multipolarity. The Ukraine war is the result of partial transition of European security structure where Russia is in search of its lost area of influence. However, the Ukraine war amidst daunting challenges gives new opportunity to European regional powers to evolve a new autonomous security structure for Europe.

The idea of *polarity* is closely associated with the nature of the world order. It tries to capture the dominant pattern of distribution of power among the actors of the world order. The term *world order* has been used in international politics in two senses: analytically and prescriptively (Falk, 2025). Analytically, the world order refers to arrangement of power and authority that provides framework for diplomacy among and interaction between actors. Prescriptively, it refers to a preferred arrangement of power and authority to ensure the values and goals of cooperation, peace, and stability. The modern world order based on sovereignty and territoriality of states as principal actors originated by the Treaty of Westphalia, 1648. Over the years, this state-centric world order has undergone changes due to emergence of many elements like non-state actors, regional arrangements, establishment of global institutions, globalization and new global challenges like human rights, new technologies, climate change, which go beyond the capacity of individual state actors. In a nutshell, the primacy of sovereign states under the state-centric Westphalian order has been diluted. Yet, in spite of this dilution, states remain as the principal actors in the contemporary world order, simply because they are in the possession of capability and resources to manage or mismanage global order. But states do not have equal capabilities. Thus, the distribution of power among the states is of critical importance in understanding the world order.

Analytically, there are three fundamental elements which shape the world order: distribution of power among actors; the interests articulated by these actors; and the anarchic nature of the world order. The idea of '*polarity*' is primarily associated with the first element, but its operation also takes into consideration the other two elements. The idea of polarity essentially denotes the distribution of power among major actors of the world order. If the power in the global order is concentrated in one actor, it is a *unipolar*, as the world order led by the US after disintegration of the Soviet Union. If more than fifty percent of global power is distributed between two actors, it is a *bipolar* world order, as was the case during the Cold War. On the other hand, if global power is distributed among more than two actors, the world order would be *multipolar*.

Neorealist thinker Kenneth Waltz (1979) was the first who articulated the idea of polarity and its impact on the stability of the world order. He argues that distribution of capabilities and anarchic nature of the world order are strong constraints that induce same behaviour among actors to seek their security. The search for security in anarchic order leads to a range of behaviours among states, from power balancing and alliance making

to war. Thus, anarchy in the world order, search for security and primacy of states as actors are the three core elements of his analysis. Neorealism was further modified by John Mearsheimer's adding that under these conditions state adopt offensive strategy to seek their security as offence is the best defence. Hence Mearsheimer's theory of neorealism is known as 'Offensive Realism' and that of Waltz is known as 'Defensive Realism' (Lobell, 2027).

MULTIPOLARITY AND REGIONAL CONFLICT

Since the world order is inherently anarchic in nature, this distribution of power works as a fundamental condition, which affects the prospects of peace and conflict among actors. With the signs of change in the structure of '*polarity*', the debate on its likely consequences is also intensified, particularly its impact on regional stability and conflicts. We need to answer two questions here:

First, Is the Global Order Transiting from Unipolarity to Multipolarity?

Second, How does Multipolarity affect Regional Conflicts?

IS THE GLOBAL ORDER TRANSITING FROM UNIPOLARITY TO MULTIPOLARITY?

Even now, it is a contested point that the world order is decisively moving towards multipolarity. Scholars like Oystein Tunsjo (2018), Brooks and Wohlforth (2023), and Jo Inge Bekkevold (2023) claim that the world order may remain unipolar or move towards bipolarity, but certainly it is not transiting towards multipolarity. Tunsjo, focusing on the rapid rise of China supports the view that the world order is moving towards cold war bipolarity. Jo Inge Bekkevold also supports the possibility of bipolar world as there are only with economic size, military might, and global leverage to constitute a pole. The US scholars Brooks and Wohlforth declare multipolarity as *myth* as the world will remain unipolar due to '*America's staying power*'. America is still the largest economy and more than that it has unparallel military capability with a global presence through network of military bases across the world. However, they admit the challenge to the US power and term the present world order as '*age of partial unipolarity*'.

We cannot totally discard the above arguments, but there is overwhelming scholarly and factual evidence in support of the view that world is decisively moving towards multipolarity. Many scholars like Barry Posen (2009), Aleksandr Dugin (2021), Ashford and Cooper (2023), and Hugh De Santis (2024) support that the world order is moving towards multipolarity. Ashford and Cooper see new redistribution of power among nations as a sign of bipolarity. However, they describe the resulting world order as '*Unbalanced Multipolarity*' because power is not evenly distributed among nations like US, China, India, Russia, Brazil, the UK and France. Barry Posen has concluded that world is moving towards multipolarity due to certain new developments such as emergence of multiple centres of power, a holistic shift of economic power from west to east, and rise of non-state actors. Aleksandr Dugin, in line with Huntington's Clash of Civilizations Thesis has claimed that

there are as many centres of power as there are clusters of civilizational ethos. De Santis (2024) has underlined the US decline in three domains-*military might, economic primacy and political authority* and has concluded that world has moved towards multipolarity.

The decline in American global power also attests the coming of multipolarity. Christopher Layne (2012) has concluded more than a decade ago that era of America's dominance is drawing to a close as its power to manage global economy and security has declined. Dennis Ross (2025) argues that America may still be the strongest power of the world, but it must now work in a multipolar environment. The second Trump administration and its populist and nationalist policies are not in tune with American status as a responsible superpower. America's withdrawal from global responsibilities like climate change and other international institutions, its tariff mania, uncertain policies towards pressing issues, including the Ukraine war, further attest the US decline as a superpower. If a superpower wilfully withdraws from its global responsibilities, its status and legitimacy as a superpower are seriously questioned. This gives scope to multipolarity. Also, other facts, such as the shift of global economic power from the West to the East, emerging new power centres like China, Russia, Brazil, India, South Africa, rise of BRICS and expansion of G-20 also indicate the bold signs of multipolarity.

HOW DOES MULTIPOLARITY AFFECT REGIONAL CONFLICTS?

There are scholars who deny the impact of polarity on conflicts among nations. Mesquito (2016) identifies the three attributes of polarity: number of poles, tightness of poles, and discreteness of poles. On the basis of data of conflicts of half a century, he claims that it is not the polarity (number of poles) as such but the tightness of poles, which is responsible for wars. However, there is overwhelming scholarly evidence to suggest the contrary – polarity affects the nature of conflicts. Yet there is no unanimity among scholars about the *nature of impact* of polarity on regional stability and conflicts. Broadly, these scholars are divided theoretically into two groups:

First, scholars of neorealism supporting the view that a particular brand of polarity-Bipolarity/Unipolarity conducive to stability and peace in the world order.

Second, scholars of theoretical genre mainly Liberal International Relations theory are not hostile to multipolarity and look for possibility of positive effects of multipolarity on regional peace and stability.

Among the first group, Kenneth Waltz (1979, 1993, 2000), the foremost theorist of neorealism/structural realism, insisted that international politics is anarchic, with sovereign states locked in perpetual competition for survival. He further argued that the bipolar system was more stable than multipolar orders, because fewer poles reduce uncertainty and the risk of miscalculation. For Waltz, multipolarity implied a new round of potentially hostile competition between states, in which regional conflicts could escalate more unpredictably. In a similar vein, Mearsheimer (2001, 44-45, 77), a supporter of unipolarity, citing examples from the 19th-century Europe argues that that great powers are inherently insecure and constantly seek to maximize their power, leading to intense competition and potential conflict in a multipolar world. Mearsheimer (2019) further cautions that multipolarity amplifies

the risks of miscalculation and intensifies great-power rivalries, as evident in U.S.–China competition. There are many other scholars (Varisco, 2013; Stephens, 2014; Shapiro, 2021; Latham and Yu, 2024) who argue that multipolarity would bring greater regional conflicts and instability. Varisco (2013), citing example of failure of Concert of Europe (akin to the multipolar world order) in the 19th century leading to the WWI, claims that multipolar order is bound to create conflict and affect stability in the world. Stephens (2015) argues that unipolar system led by the US is the best guarantee for the global order. The alternative to Pax Americana is global disorder. Shapiro (2021), though adopting a balanced view towards multipolarity, argues that multipolar environments often lead to cataclysmic conflicts, as during the World War I–World War II period. These conflicts occur when an actor in the global system projects power beyond its sphere of influence. Latham and Yu (2024) identify three key challenges of multipolarity: prone to large scale conflicts, inability of the international institutions to keep pace with fragmented world power structure; and increasing cultural competition.

In contrast, liberal scholars such as Karl Deutsch and David Singer (1964, 390-406) viewed multipolarity as potentially more peaceful, enabling cross-cutting coalitions and institutional management of conflicts. Realist thinker Morgenthau (1967, 178-202) during the WWII pinned his hope on balance of power as the potential tool for peace and stability in a situation of multipolarity. Keohane and Nye (2011), as well as Ikenberry (2018) argue that even within multipolarity, institutions and interdependence can reduce conflict and foster order. Lloyd and Dixon (2012) argue that in place of the unipolar world, a multipolar order may be more effective in achieving a constructive and consensual approach to peaceful resolution of conflicts, while allowing essential politico-cultural diversity. Extending this line of thought, Amitav Acharya (2014) has described the contemporary transformation as a move towards a '*multiplex world*' where global governance is no longer hegemonically determined but fragmented among diverse actors and norms.

Some contemporary scholars also find multipolarity to be conducive to regional stability. Ferenczy (2025) finds the multipolar world order more inclusive and pins hope on emerging agency of middle and small powers to shape the emerging multipolarity. Yet, she cautions that a conscious shift in perceptions is required to guarantee cooperation among regional powers to the benefit of all. Ashford and Cooper (2023) have countered the assertions of neorealism by suggesting that multipolarity may be less dangerous than bipolarity. In brief, the supporters of multipolarity find it more inclusive, giving scope for strategic autonomy, promoting flexible issue based regional alliance, avoiding the chances of global wars, and encouraging the development of autonomous regional security structures which are not overlaid by superpowers.

CONTEMPORARY REGIONAL CONFLICTS: REGIONAL SECURITY COMPLEX AND MULTIPOLARITY

This part of this research paper is concerned with understanding the impact of multipolarity on the Regional Security Complex (RSC) framework with experience from contemporary regional conflicts. Multipolarity essentially involves the existence of more

than two powers or the number of emerging 'Regional Powers'. There has been a sudden surge in the number of studies of regional powers in last one and half decade. Beginning with Neumann (1992), these studies have focused on regional powers and tried to conceptualize them. Some of the studies focus on delineating the constituent of regional powers (Nolte, 2010), understanding their strategies with other powers in the region (Destradi, 2010), and classifying the different types of regional powers (Prys, 2012). They have deployed the existing analytical tools of IR theory to explain the behaviour of regional powers (Fawcett and Jagtiani, 2024). Destradi and others (2018) delve deeper into the behaviour of regional powers under the GIGA Focus programme on regional powers. They discuss regional power as an *analytical category* and claim that it is evolving as more powers come and join the status. They argue that with the withdrawal of the US, the salience of regions has grown up. The condition of regional power-hood is that these states be powerful in terms of valued resources in relation to other state in a geographic region. Regional powers matter because some of them are rising powers and play significant role in global affairs. However, regional powers are not a homogenous category as being a regional power and being a regional leader are two different things in security matters, but has declined in terms of economic linkages and global issues.

Garzon (2024) has termed these regional studies as Regional Power Research Programme (RPRP) and has outlined four distinct phases of evolution of regional power studies. The first phase was concerned with conceptual understanding of regional powers; second phase with explaining the behaviour of regional powers; third phase dealt with reaction of other actors towards regional powers; and the fourth phase was concerned with the outcome of all variables for regional order. The fourth phase tried to answer the question as to how does the combination of structural, behavioural, interactive and global-level variables (related to regional powers) accounts for the formation and reproduction of regional order. This fourth phase is the subject of our discussion. However, Garzon appears pessimistic about the future dynamism of RPRP due to a number of factors including the exhaustion of conceptual categories. The problem is that these studies borrowed global level theoretical frameworks to study regional powers, which did not go well. In order to make RPRP more realistic and dynamic, Garzon suggests more incorporation of knowledge from area studies and exploration of the role and impact of global powers in different regions.

The theoretical difficulty in understanding the role of regional powers in regional peace and stability is that these studies have largely focused on regional powers as a product of multipolarity rather than their interconnectedness with their respective regions. Yet the above studies have offered many useful analytical tools like *concept of regional powers as a distinct analytical category*, *distinction between regional power-hood and regional leadership*, and *dissonance in their regional and global roles*. We will employ these conceptual tools for our analysis to understand the role of regional powers in regional conflicts and stability. However, for our purpose, this top-down approach needs to be substituted by a bottom-up approach to explain the behaviour of regional powers in regional conflicts. It is in this respect that the Regional Security Complex (RSC) framework of Buzan and Weaver (2003) helps us to throw some light on the role of emerging regional powers in regional conflicts and stability.

RSC FRAMEWORK

The central argument of RSC framework as given by Buzan and Weaver (2003, 40-70) is their often-quoted assumption that '*most threats travel more easily over short distances than long ones*'. This leads to the security interdependence among regional actors in a territorial region, which creates a distinct regional security structure known as RSC. They define the Regional Security Complex as a '*a set of units whose major processes of securitisation, desecuritisation, or both are so interlinked that their security problems cannot reasonably be analysed or resolved apart from one another*'. The salience of RSC lies in the fact that in its absence in any region the interaction among actors would be different from the one which is in the presence of RSC in a region.

They deploy neorealist logic in explaining the military and economic capabilities of different regional actors, but at the same time deploy logic of constructivism to explain how security threats are constructed by regional actors. Enmity or friendship among actors is what they perceive. This is how securitization of issues takes place.

Buzan and Weaver discuss the two dimensions of RSC: *Descriptive RSC Theory* (RSCT), and *Predictive RSCT*. The Descriptive RSCT is intended to provide a framework of regional security studies. The Descriptive RSCT involves four levels of analysis: domestically, the vulnerabilities and strength of regional actors; interaction among regional actors; interaction among actors of neighbouring RSCs; and interaction between RSC and global powers. These four levels constitute the security constellation of a region. Any RSC may also have subcomplexes (a close security interaction among a few states of RSC), but it is closely imbedded in the RSC.

They also discuss the changes in the RSC. For this purpose, they identify the four essential elements of RSC: its boundary; anarchic nature of RSC; polarity or distribution of power among regional actors; and social construction of amity and enmity by actors. Any change in these elements may lead to change in the nature of existing RSC.

Finally, under the Descriptive RSCT, they discuss four types of security complexes: *Standard RSC*, where polarity is determined by regional actors (the Middle East, South America); *Centred RSC*, which is centred around either a superpower or great power/regional power or institutional arrangement (Europe); *Great power RSC*, where great powers are regional poles (pre-1945 Europe, East Asia) and *Supercomplexes*, where great power spill over into adjacent RSCs (East and South Asia).

The second dimension of RSCT is concerned with predicting possible scenarios about different regions on the basis of above analytical points made under the Descriptive RSCT. Suffice it to say that for the present discussion, analytical points raised in the predictive RSCT are more useful. In balance, the strength of the RSC theory lies in grounding security issues from global to regional level, where they actually take shape. Also, the greatest drawback of the theory emerges from the divergence between economic and security structures of a region. The security structure may continue to be regional but the economic structure is integrated in the global economic network under globalization. Economic strength continues to be important component of defence capability of an actor.

Similarly, its overreach to make prediction about different regions in rest of the book by Buzan and Weaver, may not go well with the new developments since 2003. For example,

they treat post-Soviet Space as a separate RSC around Russia, but the Ukraine war proves that Russia has deep impact on the European security structure. Again, in the post-Cold War Europe, they identified two main security concerns in Europe (Buzan and Weaver, 2003, 356-357): to avoid to return to their past (fighting among themselves) through greater integration; and to avoid that integration does not become a threat to national identity. On the basis of threat analysis of European RSC in the post- cold war era, they conclude that *'the total European security landscape is extremely complicated, exhibiting almost all imaginable forms of insecurity except the classical military one'*. However, the Ukraine war demonstrates that Europe is facing exactly a serious military threat.

In spite of some shortcomings of the RSCT, it has core strength of grounding security issues to regional level, where they belong, as well as of analysing the relevant factors having impact on regional security. Building on this strength, we need to assess the relation between multipolarity and the regional security framework. This requires redefinition of some analytical categories of RPRP and apply them respect to the emerging European Security Complex:

Regional Power-hood and Regional Leadership are Not Same - The RPRP and GIGA Focus studies on regional powers (Destradi, 2028, May) give insight about distinction between regional power (power-hood) and regional leadership. This needs to be further refined and elaborated. His distinction between power and leadership is very relevant in understanding the role of regional powers. While *Regional Power-hood* constitutes preponderant military and economic capabilities of an actor relative to other actors in a region, the *Regional Leadership* requires something more than that. In addition, the regional leadership requires three more conditions:

First, the efforts of the regional power to provide regional public goods in the form of regional security, development and integration;

Second, the acceptance and recognition of such efforts by other regional powers; and

Third, a close engagement and interaction with other regional actors in economic and security affairs to contribute to public good in the region.

Extractive and self-seeking engagement may prove counterproductive to the peace and stability in the region. Those regional powers which have made close engagement with other regional actors and issue are better poised for playing a leadership role in the region, in comparison to those which have less engagement, provided other conditions are same. Mesquito and Chien (2021) have made such a comparative study of three regional powers – South Africa, Brazil and Turkey; and came to conclusion that South Africa is more regionally committed regional power, Turkey is least committed to the region and Brazil holds the middle position.

These conditions underline the basic goals and strategies of regional powers. Thus, the distinction between regional power-hood and regional leadership is vital and significant factor impacting the role of regional powers in contribution the regional peace and security. Alternatively, a regional power may use its regional status to make claims for a global position without playing a leadership role in the region. For example, China has failed to play a leadership role in contributing to the regional security structure (public good) in the Pacific region. However, it has advanced its claim in global affairs as emerging power on the basis of its regional power hood. China may claim to have close economic interaction

with regional actors through its BRI programme, but such engagements are extractive and self-seeking in nature and not for creating public good in the region. India, a regional actor in South Asia too has failed to evolve a regional security structure in South Asia involving all major actors of the region. In addition, India's leadership role is not approved by Pakistan in association with an extra-regional power China. In spite of this lack of leadership role in regional security, India too has laid claim for recognition as an emerging power on a global scale. This leads us to another point that it may be easier to become a regional power, but it is difficult to become a regional leader as it involves regional responsibilities. Thus, the path to regional leadership may be obstructed by a number of factors such as historical mistrust among main actors of the region (India and Pakistan in South Asia); domestic issues and challenges (Brazil and South Africa); involvement of extra regional powers (the US in Europe and China in South Asia); fragmented regional identity (Turkey in Eurasia, the Middle East and Europe); strategy of less engagement with region and more extra regional linkages (India and China in Asia); and difficulty in balancing regional security concerns and global economic engagement (all regional actors).

Global Power and Global Leadership – All three identified prerequisites make distinction between regional power-hood and regional leadership and this is equally applied in making distinction between the status of a global power and global leadership *mutis mutandis*. This discussion is important as we focus in the next sections on European Security Complex, where the US has been and continues to be a major player in security and strategic issues of Europe through institutionalized mechanism like regional military alliance NATO and bilateral ties and diplomacy. The US is not a member of institutions of European Union, but it holds observer status in the Council of Europe which was founded in 1949 as the leading human rights organization of Europe.

The US and the Soviet Union were super powers during cold war. But both have reversed their leadership role, but by following divergent trajectory. The Soviet Union, after its disintegration in 1991, became a regional power, but without a free regional space to display its power. In Central Asia, it is constrained by rising China and in Europe, it is countered by NATO. The US continues to be a global power, but its leadership role has diminished. The US still holds the preponderant global military and economic power, but it has reversed its leadership role in various regions of the world including Europe, due to its failure to discharge its global responsibilities and provide global and regional public goods. One may argue that the US still intervenes in the Middle East, but not as a leader to provide peace and stability in the region, but to support its ally Israel for self-seeking objectives and domestic factors. Why there is divergence in the stand of European countries and the US over the two-state solution of Palestine issue? The US has been long committed to the two-state solution, but now it has reversed its goal, yet it never fails to project its military power in the region. While European countries are playing a leadership role in the Middle East, the US is acting as a global power not as a global leader. There are other instances – repeated calls for MAGA, tariff shenanigans and protectionism, curtailing development assistance inwards looking immigration strategy, withdrawal from the Paris Agreement and other global commitments and institutions (Alterman, September 2025).

THE UKRAINE WAR AND FUTURE OF EUROPEAN SECURITY ARCHITECTURE

The present European security structure was shaped after the WWII in the wake of cold war conditions between the two emerging and ideologically divergent superpowers: the US and Russia. This happened as the pre-WWII European powers became weak and economically destabilized. At this juncture, the US displayed global leadership and took economic and security initiatives to provide security and economic stabilization. The Marshall Plan (1948-52) of \$13 billion was launched by the US for fast economic recovery in Western Europe. For security, the Western Europe joined the US led NATO alliance in 1949. NATO allowed European countries to focus on their development and integration, which resulted in first formation of EEC and later European Union. This is how the US earned the trust and recognition in Europe. According to the typology of Buzan and Weaver, the European security structure presented an example of Centred -Institutional RSC in which NATO as an institution played key role in European security. However, NATO's sphere of security is not exactly the European security structure as it expanded to the North Atlantic and was heavily overlaid by the US. In a way, strictly speaking, there was no purely European security structure during cold war. The security of Europe was the fringe outcome of the US-Soviet rivalry as its main centre was the dividing line between East and West Europe. Its weakest link was the exclusion of Russia and East Europe from the West European security structure. Thus, Europe was divided into two RSCs, each overlaid by a superpower. After the disintegration of the Soviet Union, the domain of West European Security Architecture was expanded to East Europe, but it was half way measure as Russia remained outside its pale both formally and informally. The Ukraine war is the result of Russia's search for its lost RSC in East Europe, but it has repercussions for entire Europe, whereas NATO has been expanded as a security structure in East Europe as well. Russia as a regional power has only two regions to project its influence: East Europe and Central Asia and both are imbedded by other powerful structures, namely NATO and China respectively. If the Ukraine war is resolved, Russia may come in conflict with China for dominance in Central Asia and Eurasia.

The Ukraine conflict presents both challenges and opportunities for European countries. The major challenge is how to address the Russian security threat within the NATO security framework, particularly at the time when the US has retreated from its leadership role in Europe and elsewhere in the world. Yet it would continue to self-seeking power projection anywhere as a global power. The opportunity is that European countries have got an occasion to evolve and establish a purely European security structure. The European zeal for strategic autonomy has been confined so far to the economic issues. In the post-cold war era strategic autonomy has been a buzzword in European discourse. A think tank of European Parliament (2022) describes the EU strategic autonomy as "*the capacity of the EU to act autonomously – that is, without being dependent on other countries – in strategically important policy areas*". Later the EU propagated a modified version of strategic autonomy named as '*Open Strategic autonomy*' which aims to *enhance Europe's self-sufficiency and independence in critical areas* while staying open to global trade and economic partnership (EESC, 2024). Since it has come through the EU, it is confined

to trade and economic issues. It has to be expanded to strategic and security issues to lay the foundation for a new European security structure in place of the existing one.

However, the evolution and expansion of European strategic autonomy in strategic and security issues remains a daunting task. But it has the potential to lay the framework of true European security structure in future. European powers need to address the following challenges to realize this long-term goal.

First, building trust with Russia on the eastern border remains a herculean task in view of long acrimony of the Cold War, further solidified during the war in Ukraine. Yet, there are instances during and after the Cold War for reconciliation between Europe and Russia: Russian membership of the Council of Europe (now expelled); initiative of the Conference on Security and Cooperation in Europe (SCSE) in 1970s, and post-cold war limited partnership between NATO and Russia under the framework of NATO-Russia Council, established in 2002. These consultative mechanisms came to halt after Russian invasion of Ukraine. They may be selectively revived. However, the Ukraine war continues to be stumbling block. Thus, the initiatives for diplomatic intervention to resolve Ukraine conflict should be led by the European power (not by the US), because European countries have to bear the long-term as well as short-term consequences of this war. Trump's rhetoric to end the Ukraine war ignores the ground realities in Europe. This initiative has to come from European regional leaders not just for the sake of ending this war but also for developing a new European security structure in Europe. In this respect, the suggestions made in a report entitled '*Spectre of a Multipolar Europe*' (Krastev and Leonard, 2010) underlines that the '*Russian Question*' has been a challenging conundrum of the European order for last three centuries. The report suggests a wider consultation among European powers on the one hand and Russia and Turkey on the other hand to outline the future security structure for Europe. In fact, the former Russian President made a proposal in past to develop a new security structure for Europe. The US may not like such proposal but authors of this report that this proposal should be pursued with the EU being the major security structure.

Second, however, before addressing the Russian question, the EU needs to address the '*NATO Question*' which is deeply overlaid by the US, the power which is not only retreating from the leadership role in Europe, but doing everything to undermine the state of affairs. America is talking to Europe more as a self-seeking businessman than a partner interested in peace and stability in Europe. The time is ripe for regional powers of Europe to take fresh initiatives for making Europe self-dependent for its security needs. The European Union is a regional power of great import, but its security sinews are weak and dominated by NATO led by the US. Europe has to evolve European leadership of NATO. Europe has important regional powers like Germany, France, England, and Italy to initiate a security structure of Europe. The consensus and unity among the regional powers of Europe is the key to the European security structure. This consensus to a new security structure may elude due to three reasons. First, many may not find a new security structure as a viable project in view of their resources, will and prevailing regional and global uncertainties. Second, some of the regional powers may still hold that shenanigans of Trump's administration are just an aberration and not a permanent change in strategic policy of the US towards Europe. This may make them adopt the policy of wait and watch till the next administration assumes power in the US. Third, the question of unity among European powers may also pose a

problem as the US continues to cultivate close and distinct ties with some European powers like the UK and Hungary to name a few.

The third condition for the development of European security leadership is by way of provision for public good for Europe in various forms. Security is also a public good of importance. Its other forms may be securing the supply chains, science and technology services, regional environment protection initiatives and so on. France has displayed foresight by extending its nuclear deterrence to other European countries. The French President Emmanuel Macron remarked that under this changed strategic policy, the French Strategic Air Forces would spread out across the depth of the European continent and thus complicate the calculations of our adversaries (Schofield: 2026). Similar public good initiatives may come from other countries in other fields. This will evolve regional power hood into Regional Leadership, which is the essential condition of evolution of regional security structure in any region including Europe.

CONCLUSION

The contemporary international system is witnessing a gradual and significant transition from the post-Cold War unipolar order toward a more complex and contested multipolar structure. While scholars continue to debate whether the emerging order is genuinely multipolar, bipolar, or a modified form of American predominance, the redistribution of economic, military, and political power across multiple actors such as China, India, Russia, the European Union, and other rising powers indicates that global politics can no longer be understood solely through the lens of unipolarity. This transformation has profound implications for regional stability, conflict dynamics, and the evolution of security architectures.

The analysis demonstrates that multipolarity does not automatically lead regional peace or evolution of a regional security structure. Its impact depends on how emerging regional powers exercise their influence and whether they can transform their material capabilities or power hood into legitimate regional leadership. The distinction between regional power hood and regional leadership is therefore crucial. Regional stability is enhanced when powerful states provide regional public goods, gain recognition from neighbouring states, and actively participate in cooperative security arrangements. Competition among regional powers, historical mistrust, external intervention, and the absence of inclusive security mechanisms can intensify regional conflicts. The Regional Security Complex (RSC) framework of Buzan and Weaver offers a valuable analytical lens by grounding security interactions within specific regional contexts rather than viewing them solely through global power politics.

The case of prevailing European security architecture managed by the US-led NATO illustrates how regional security challenges are shaped simultaneously by local dynamics, regional power relations, and the involvement of external actors. Russia, an important stakeholder in European security, is not only left out, but assumed as a threat to the European security. The Ukraine war and the strategic approach towards this war adopted by NATO demonstrates this pattern. America's shrinking global leadership role as well its unpredictable and unilateral strategic overtones towards Europe and NATO has further

justified the need for a new security architecture for Europe. However, in order to evolve a new regional security structure in Europe, the major regional actors need to address not only the security issues with Russia through consultation and interaction, but also have to extend their strategic autonomy to strategic issues, develop consensus on new security regime and come forward to provide regional public goods as a foundation for the new regional security structure in Europe.

Therefore, the future of regional peace and stability in an emerging multipolar order will depend less on the number of poles and more on the ability of regional and global powers to build inclusive institutions, accommodate legitimate security concerns, and develop cooperative mechanisms capable of managing competition. Multipolarity, therefore, should be viewed not merely as a redistribution of power but as an opportunity to construct a more balanced, participatory, and regionally grounded international order

Арунодој Бацпаи¹
Катедра политичких наука,
Факултет у Агри,
Универзитет „Др Бимрао Амбедкар“
Агра (Индија)

Преети Шарма²
Факултет за међународне студије,
Централни универзитет у Гуџарату
Вадодара (Индија)

РЕГИОНАЛНИ КОНФЛИКТИ И МУЛТИПОЛАРНОСТ: ТЕОРИЈСКА АНАЛИЗА

(Превод *In Extenso*)

Сажетак: Бројни научници (између осталих, Posen, 2009; Dugin, 2021; Ashford & Cooper, 2023, De Santis, 2024) сматрају да је униполарност после хладног рата у опадању, а да се светски поредак сада креће ка мултиполарности. Многе регионалне силе, као што су Кина, Европска унија, Русија, Индија, Бразил и Јужноафричка Република, потврђују мултиполарност која је у фази настајања. Та мултиполарност има озбиљне последице како по природу, тако и у повећаном броју регионалних сукоба. Овај истраживачки рад заснован је на претпоставци да ће растући тренд мултиполарности довести до повећаног броја регионалних сукоба и савеза који ће регионалне силе формирати на основу конкретних проблема. Овим се не сугерише да регионални сукоби нису постојали у биполарности после Другог светског рата или у униполарности после хладног рата, већ да су се њихова природа и решавање разматрали у оквиру биполарности или униполарности. Међутим, мултиполарност ће променити овај оквир. У вези са овом претпоставком, наш рад ће покренути и теоријски размотрити следећа два питања. Прво, како мултиполарност утиче на појаву регионалних сукоба, и друго, каква је природа и могућност решавања савремених регионалних сукоба. У одговору на прво питање, наш рад ће размотрити текућу дебату о утицајима мултиполарности међу научницима са гледиштима неореалиста и либералних теоретичара међузависности. Што се тиче другог питања, наш рад ће истражити идеју тзв. регионалног безбедносног комплекса (Бери Бузан) и улогу регионалних сила у вези са европском безбедносном структуром. У раду ће бити коришћени секундарни подаци и погледи релевантних теоретичара о савременим регионалним сукобима.

Кључне речи: светски поредак, мултиполарност, регионални безбедносни комплекс, регионална моћ, регионално вођство

¹ arunodaybajpai@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0000-7015-5030>

² pirsh82@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-9005-4536>

УВОД

Постоје бројни докази да се светски поредак креће према мултиполарности. Упркос неореалистичком порицању, мултиполарност није увек подложна сукобима и нереду. Мултиполарност избегава глобалне ратове и пружа регионалним силама могућност да осмисле регионални безбедносни поредак. Нажалост, регионалне силе тек треба да преузму улогу регионалних вођа да би оствариле овај циљ. Постулат теорије регионалног безбедносног комплекса је у складу са мултиполарношћу. Рат у Украјини представља резултат делимичне транзиције европске безбедносне структуре, где Русија тражи своје изгубљено подручје утицаја. Међутим, рат у Украјини, и поред застрашујућих изазова, пружа регионалним силама у Европи нову прилику да развију нову аутономну безбедносну структуру Европе.

Идеја *поларности* чврсто је повезана са природом светског поретка. Она покушава да одреди доминантан образац расподеле моћи међу актерима светског поретка. Израз *свјетски њоредак* се у међународној политици користи на два начина: аналитички и прескриптивно (Falk, 2025). Аналитички гледано, светски поредак се односи на уређење моћи и ауторитета које омогућава оквир за дипломатију и интеракцију између актера. У прескриптивном смислу, овај израз се односи на жељени распоред моћи и ауторитета како би се обезбедиле вредности и циљеви сарадње, мира и стабилности. Модерни светски поредак заснован на суверенитету и територијалности држава као кључних актера замишљен је у Вестфалском миру из 1648. године. С годинама, државно-центрични светски поредак је доживео промене због појаве бројних елемената као што су недржавни актери, регионални договори, оснивање глобалних институција, глобализација и нови глобални изазови, на пример људска права, нове технологије и климатске промене, који превазилазе капацитет појединачних државних актера. Укратко, умањен је примат суверених држава под државно-центричним вестфалским поретком. Ипак, упркос овом умањењу, државе су и даље главни актери у савременом светском поретку једноставно зато што поседују способност и ресурсе да правилно или погрешно управљају глобалним поретком. Међутим, државе немају једнаке способности. Стога је расподела моћи између држава од критичног значаја за разумевање светског поретка.

У аналитичком смислу, постоје три основна елемента који обликују светски поредак: расподела моћи између актера, интереси које исказују ови актери и анархична природа светског поретка. Идеја *поларности* превасходно се повезује са првим елементом, али њено функционисање узима у обзир и друга два елемента. Идеја поларности у суштини означава расподелу моћи између главних актера светског поретка. Ако је моћ у глобалном поретку концентрисана само у једном актеру, он је *униполаран*, а пример за то је светски поредак под вођством САД после распада Совјетског Савеза. Ако је више од педесет посто глобалне моћи подељено између два актера, реч је о *диполарном* светском поретку, као што је био случај током хладног рата. С друге стране, ако је глобална моћ подељена између више од два актера, тај светски поредак био би *мултиполаран*.

Неореалистички мислилац Кенет Волц (Waltz, 1979) први је артикулисао идеју поларности и њен утицај на стабилност светског поретка. Тврдио је да су расподела

способности и анархична природа светског поретка снажна ограничења која воде ка истом понашању актера у потрази са безбедношћу. Потрага за безбедношћу у анархичном поретку доводи до разних начина понашања међу државама, од балансирања моћи, преко стварања савеза, до рата. Стога су анархија у светском поретку, тражење безбедности и примат држава као актера три основна елемента његове анализе. Неореализам је додатно модификовао Џон Миршајмер (John Mearsheimer) додајући да у оваквим условима државе усвајају офанзивну стратегију како би достигле своју безбедност јер је напад најбоља одбрана. Миршајмерова теорија неореализма позната је као „офанзивни реализам“, док је Волцова теорија позната као „дефанзивни реализам“ (Lobell, 2027).

МУЛТИПОЛАРНОСТ И РЕГИОНАЛНИ КОНФЛИКТИ

С обзиром на то да је светски поредак инхерентно анархичне природе, ова расподела моћи функционише као основни услов, што утиче на будућност мира и сукобе међу актерима. Имајући у виду знаке промене у структури *поларности*, повећава се и расправа о њеним могућим последицама, нарочито њен утицај на регионалну стабилност и сукобе. Овде морамо да одговоримо на два питања:

*Да ли глобални поредак прелази са униполарности на мултиполарности?
Како мултиполарност утиче на регионалне сукобе?*

ДА ЛИ ГЛОБАЛНИ ПОРЕДАК ПРЕЛАЗИ СА УНИПОЛАРНОСТИ НА МУЛТИПОЛАРНОСТИ?

Чак и сада је спорно да ли се светски поредак заиста креће према мултиполарности. Научници као што су Тунсјо (Tunsjo, 2018), Брукс и Волфорт (Brooks & Wohlforth, 2023) и Бекеволд (Bekkevold, 2023) тврде да светски поредак може остати униполаран или ићи у правцу биполарности, али нипошто се не креће према мултиполарности. Фокусирајући се на брз успон Кине, Тунсјо подржава поглед да се светски поредак креће према хладноратовској биполарности. Бекеволд такође подржава могућност биполарног света јер само САД и Кина поседују потребан spoj огромне економске величине, војне моћи и глобалног утицаја да би представљали пол у савременом међународном систему. Амерички научници Брукс и Волфорт називају мултиполарност *мишом* јер ће свет остати униполаран због „америчке издржљивости“. Америка је и даље највећа економска сила; штавише, она поседује неприкосновену војну способност са глобалним присуством преко мреже војних база широм света. Међутим, ови научници признају да се моћ САД суочава са изазовима, па садашњи светски поредак означавају као „доба делимичне униполарности“.

Не можемо у потпуности одбацили горе наведене аргументе, али постоје огромни чињенични докази који поткрепљују становиште да се свет одлучно креће према мултиполарности. Бројни научници, на пример Посен (Posen, 2009), Дугин (Dugin,

(2021), Ешфорд и Купер (Ashford & Cooper, 2023), као и Де Сантис (De Santis, 2024) подржавају идеју да се светски поредак креће према мултиполарности. Ешфорд и Купер виде нову прераспodelу моћи између држава као знак биполарности. Међутим, они новонастали светски поредак описују као „неуравнотежену мултиполарност“ зато што моћ није равномерно распоређена међу земљама као што су САД, Кина, Индија, Русија, Бразил, Велика Британија и Француска. Посен закључује да се свет креће према мултиполарности захваљујући новим појавама као што су вишеструки центри моћи, холистичко померање економске моћи са Запада на Исток, као и успон не-државних актера. У складу са Хантингтоновим тезом о сукобу цивилизација, Дугин тврди да постоји исто онолико центара моћи колико и кластера цивилизацијског етоса. Де Сантис (De Santis, 2024) наглашава опадање утицаја САД у три домена – *војној моћи, економском иримашу и иполийичком ауторитету*, закључујући да се свет креће према мултиполарности.

Опадање америчке глобалне моћи такође сведочи о доласку мултиполарности. Лејн (Layne, 2012) је пре више од једне деценије закључио да се ера америчке доминације ближи крају јер се смањила њена моћ да управља глобалном економијом и безбедношћу. Рос (Ross, 2025) тврди да је Америка можда и даље најјача сила на свету, али да сада мора да функционише у мултиполарном окружењу. Друга Трампова администрација и њене популистичке и националистичке политике нису у складу са америчким статусом одговорне суперсиле. Повлачење Америке пред глобалним одговорностима као што су климатске промене и из осталих међународних институција, њена опседнутост тарифама, несигурна политика према горућим питањима, укључујући рат у Украјини, додатно сведоче о паду САД као суперсиле. Ако се једна суперсила својевољно одрекне својих глобалних одговорности, озбиљно се доводе у питање њен статус и легитимитет суперсиле. Ово даје простор мултиполарности. Исто тако, остале чињенице, на приме пребацивање економске моћи са Запада на Исток, појава нових центара моћи као што су Кина, Русија, Бразил, Индија, Јужноафричка Република, успон БРИКС-а и ширење Г-20 такође указују на очигледне знакове мултиполарности.

КАКО МУЛТИПОЛАРНОСТ УТИЧЕ НА РЕГИОНАЛНЕ СУКОБЕ?

Поједини научници оспоравају утицај поларности на сукобе међу државама. Мескито (Mesquito, 2016) препознаје три особине поларности: број полова, чврстина полова и раздвојеност полова. На основу података о сукобима током пола века, он тврди да за ратове није одговорна поларност (број полова) сама по себи, већ је то чврстина полова. Међутим, постоје бројни научни докази који указују управо супротно – да поларност утиче на природу сукоба. Ипак, међу научницима не постоји једногласност када је реч о *иприроди уиуицаја* поларности на регионалну стабилност и сукобе. У ширем смислу, ови научници теоријски су подељени у две групе:

У првој групи су неореалистички научници који подржавају становиште да одређена врста поларности – биполарност/униполарност – доводи до стабилности и мира у светском поретку.

Друго, научници који припадају теоријском огранку, пре свега либералној теорији међународних односа, не одбацују мултиполарност већ траже могућност позитивних утицаја мултиполарности на регионални мир и стабилност.

У првој групи је Кенет Волц (Waltz, 1979, 1993, 2000), најистакнутији теоретичар неореализма/структуралног реализма, који тврди да је међународна политика анархична, те да су суверене државе заробљене у вечитом надметању за опстанак. Он даље наводи да је биполарни систем много стабилнији од мултиполарних поредака зато што мање полова смањује несигурност и ризик од погрешне процене. Према Волцу, мултиполарност подразумева нов круг потенцијално непријатељског супарништва између држава, у којем би регионални конфликти могли ескалирати много непредвидљивије. На сличан начин, Миршајмер (Mearsheimer, 2001, стр. 44–45, 77) као заговорник униполарности, наводи примере из Европе 19. века и тврди да су велике силе инхерентно несигурне и да стално покушавају да максимално повећају своју моћ, што доводи до великог супарништва и потенцијалних сукоба у мултиполарном свету. Миршајмер (Mearsheimer, 2019) затим упозорава да мултиполарност повећава ризике од погрешне процене и појачава супарништво између великих сила, што је очигледно из супарништва између САД и Кине. Многи други научници (Varisco, 2013; Stephens, 2014; Shapiro, 2021; Latham & Yu, 2024) тврде да ће мултиполарност изазвати веће регионалне сукобе и нестабилност. Наводећи пример неуспеха тзв. Европског концерта (сличног мултиполарном светском поретку) у 19. веку, који је довео до Првог светског рата, Вариско (Varisco, 2013) каже да ће мултиполарни поредак сигурно изазвати сукобе и утицати на стабилност у свету. Стивенс (Stephens, 2015) тврди да је униполарни свет предвођен САД најбоља гаранција за глобални поредак. Алтернатива тзв. Америчком миру (Pax Americana) је глобални неред. Усвајајући избалансиран став према мултиполарности, Шапиро (Shapiro, 2021) наводи да мултиполарна окружења често воде у катаклизмичне сукобе, као што се десило у периоду Првог и Другог светског рата. Ови сукоби избијају када неки актер у глобалном систему покаже моћ ван своје сфере утицаја. Латам и Ју (Latham & Yu, 2024) препознају три кључна изазова мултиполарности: склоност ка сукобима великих размера, неспособност међународних институција да одрже корак са фрагментираном структуром светске моћи и повећана културолошка конкуренција.

Насупрот њима, либерални теоретичари као што су Дојч и Сингер (Deutsch and Singer, 1964, стр. 390–406) видели су мултиполарност као потенцијално мирнији начин који омогућава међусекторске коалиције и институционално управљање сукобима. Реалистички мислилац Моргентхау (Morgenthau, 1967, стр. 178–202) је током Другог светског рата полагао наде у равнотежу моћи као потенцијални инструмент за мир и стабилност у ситуацији мултиполарности. Кеохејн и Нај (Keohane & Nye, 2011), као и Икенбери (Ikenberry, 2018), тврде да чак и у оквиру мултиполарности, институције и међузависност могу смањити сукобе и одржавати ред. Лојд и Диксон (Lloyd & Dixon, 2012) истичу да би мултиполарни поредак, уместо униполарног света, могао бити делотворнији у постизању конструктивног и усаглашеног приступа у мирном решавању сукоба, истовремено омогућавајући основни политичко-културолошки диверзитет. Проширујући овај правац размишљања, Амитав Акарја (Acharya, 2014) описује савремену трансформацију као померање ка „мултиплексном свету“,

где глобално управљање више није хегемонијски одређено, већ је подељено између разних актера и норми.

Поједини савремени научници такође сматрају да мултиполарност доводи до регионалне стабилности. Ференци (Ferenczy, 2025) сматра да је мултиполарни светски поредак инклузивнији и полаже наде у улогу нових средњих и малих сила у обликовању мултиполарности која је у фази настанка. Међутим, ова научница упозорава да је неопходна свесна промена перцепција како би се гарантовала сарадња међу регионалним силама која ће свима донети корист. Ешфорд и Купер (Ashford & Cooper, 2023) су се супротставили неореалистичким ставовима наводећи да мултиполарност може да буде мање опасна од биполарности. Укратко, заговорници мултиполарности сматрају да је она инклузивнија, да даје простор за стратешку аутономију, промовише флексибилне регионалне савезе засноване на конкретним проблемима, избегавајући могућност глобалних ратова и подстичући развој аутономних регионалних безбедносних структура иза којих не стоје суперсиле.

САВРЕМЕНИ РЕГИОНАЛНИ СУКОБИ: РЕГИОНАЛНИ БЕЗБЕДНОСНИ КОМПЛЕКС И МУЛТИПОЛАРНОСТ

Овај део истраживачког рада бави се разумевањем утицаја мултиполарности на оквир регионалног безбедносног комплекса на основу искуства о савременим регионалним сукобима. Мултиполарност у суштини подразумева постојање више од две силе или неколико нових „регионалних сила“. Током последње деценије и по дошло је до наглог пораста броја студија о регионалним силама. Почев од Нојмана (Neumann, 1992), ове студије су се усредсредиле на регионалне силе и покушале да их концептуализују. Поједине студије се фокусирају на разграничавање саставних елемената регионалних сила (Nolte, 2010), разумевање њихових стратегија према осталим силама у региону (Destradi, 2010) и класификовање разних врста регионалних сила (Prys, 2012). Они користе постојеће аналитичке алате теорије међународних односа како би објасниле понашање регионалних сила (Fawcett & Jagtiani, 2024). Дестради и сарадници (Destradi et al., 2018) залазе дубље у понашање регионалних сила у оквиру *GIGA Focus* програма о регионалним силама. Они дефинишу регионалну моћ као *аналитичку категорију* и тврде да се она развија са све већим бројем сила које се појављују и добијају тај статус. Они наглашавају да је са повлачењем САД повећао значај региона. Регионална моћ условљена је тиме да су ове државе моћне у смислу вредних ресурса у односу на другу државу у географском подручју. Регионалне силе су битне зато што су неке од њих силе у успону и имају значајну улогу у глобалним дешавањима. Међутим, регионалне силе нису хомогена категорија јер бити регионална сила и регионални лидер представља две различите ствари у безбедносним питањима, али је дошло до промена у смислу економских веза и глобалних проблема.

Гарзон (Garzon, 2024) је ове регионалне студије означио као Истраживачки програм регионалних сила (енгл. Regional Power Research Programme) и издвојио је четири засебне фазе развоја студија регионалних сила. Прва фаза односи се на

разумевање појма регионалних сила; друга фаза објашњава понашање регионалних сила; трећа фаза се бави реаговањем осталих актера на регионалне силе, а четврта је посвећена исходу свих варијабли у односу на регионални поредак. Четврта фаза је покушала да одговори на питање како спој структурних, бехевиоралних, интерактивних и глобалних варијабли (у вези са регионалним силама) објашњава стварање и репродукцију регионалног поретка. Управо је ова четврта фаза предмет наше дискусије. Међутим, Гарзон делује песимистично у погледу будуће динамике овог програма због бројних фактора, укључујући и исцрпљеност концептуалних категорија. Проблем је у томе што су ове студије преузеле глобалне теоријске оквире за проучавање регионалних сила, што није добро прошло. Да би овај програм био реалнији и динамичнији, Гарзон предлаже већу инкорпорацију знања из студија датих подручја и истраживање улоге и утицаја глобалних сила у разним регионима.

Теоријска потешкоћа у разумевању улоге регионалних сила у регионалном миру и стабилности јесте то што се ове студије у великој мери усредсређују на регионалне силе као производ мултиполарности, а не на њихову међусобну повезаност са датим регионима. Па ипак, горе поменуте студије нуде бројне корисне аналитичке алатке, као што су: *концепти регионалних сила као ирекогносцибилне аналитичке категорије, разлика између регионалне моћи и регионалног вођства, и дисонанца у њиховим регионалним и глобалним улогама*. У нашој анализи примењујемо ове концептуалне алатке како бисмо схватили улогу регионалних сила у регионалним сукобима и стабилности. Међутим, у сврху нашег истраживања, приступ одозго на доле мора бити замењен приступом одоздо нагоре како би се објаснило понашање регионалних сила у регионалним сукобима. У том погледу, регионална безбедносни комплекс који су замислили Бузан и Вивер (Buzan & Weaver, 2003) помаже нам да донекле расветлимо улогу нових регионалних сила у регионалним сукобима и стабилности.

ОКВИР РЕГИОНАЛНОГ БЕЗБЕДНОСНОГ КОМПЛЕКСА

Централни аргумент оквира регионалног безбедносног комплекса који су дали Бузан и Вивер (Buzan & Weaver, 2003, 40–70) јесте њихова често цитирана претпоставка да „већина претњи путује много лакше на мањим него на већим удаљеностима“. Ово доводи до безбедносне међузависности регионалних актера у територијалном региону, што ствара засебну регионалну безбедносну структуру познату као регионални безбедносни комплекс. Ови аутори дефинишу регионална безбедносни комплекс као „низ јединица чији су главни процеси секуритизације, десекуритизације или оба заједно до те мере међусобно повезани да се њихови безбедносни проблеми не могу разумно анализирати нити решити самостално, један без другог“. Значај овог комплекса лежи у чињеници да би без њега интеракција актера у било ком региону била другачија од оне која постоји када је овај комплекс присутан.

Они примењују неореалистичку логику приликом објашњавања војних и економских способности разних регионалних актера, али истовремено примењују и конструктивистичку логику да би објаснили како регионални актери стварају

безбедносне претње. Они посматрају непријатељство или пријатељство међу актерима. На овај начин долази до секуритизације.

Бузан и Вивер говоре о две димензије регионалног безбедносног комплекса: дескриптивна теорија регионалног безбедносног комплекса и предиктивна теорија регионалног безбедносног комплекса. Дескриптивна теорија има за циљ да пружи оквир регионалних безбедносних студија. Она обухвата четири нивоа анализе: на домаћем нивоу, слабе тачке и снага регионалних актера; интеракција регионалних актера; интеракција актера суседних регионалних безбедносних комплекса, и интеракција регионалног безбедносног комплекса и глобалних сила. Ова четири нивоа представљају безбедносну констелацију неког региона. Сваки регионални безбедносни комплекс може да има и подкомплексе (блиска безбедносна интеракција између неколико држава регионалног безбедносног комплекса), али су они чврсто уткани у регионални безбедносни комплекс.

Они такође говоре о променама у регионалном безбедносном комплексу. У ту сврху, они разликују четири основна елемента овог комплекса: његову границу, његову анархичну природу; поларност или расподелу моћи између регионалних актера, и друштвену структуру пријатељства и непријатељства актера. Свака промена у овим елементима може довести до промене у природи постојећег регионалног безбедносног комплекса.

Напоследку, према дескриптивној теорији регионалног безбедносног комплекса, они говоре о четири типа безбедносних комплекса: стандардни, у којем регионални актери одређују поларност (Блиски исток, Јужна Америка); централни, који је концентрисан око неке суперсиле или велике силе/регионалне силе или институционалног договора (Европа); регионални безбедносни комплекс великих сила, у којем су велике силе регионални полови (Европа пре 1945. године, Источна Азија) и суперкомплекси, у којем се велике силе преливају у суседне регионалне безбедносне комплексе (Источна и Јужна Азија).

Друга димензија теорије регионалног безбедносног комплекса односи се на предвиђање могућих сценарија за разне регионе на основу горе наведених аналитичких ставки у оквиру дескриптивне теорије овог комплекса. Довољно је рећи да су за ову дискусију много корисније аналитичке ставке покренуте у предиктивној теорији. Наиме, снага ове теорије регионалног безбедносног комплекса лежи у пребацивању безбедносних питања са глобалног на регионални ниво, где се они заправо обликују. Исто тако, највећи недостатак ове теорије потиче из дивергенције између економске структуре и безбедносне структуре региона. Сигурносна структура може и даље бити регионална, али се економска стругара интегрише у глобалну економску мрежу услед глобализације. Економска снага је и даље важна компонента одбрамбене способности актера.

Слично томе, претеривање у погледу могућности предвиђања за разне регионе у остатку Бузанове и Виверове књиге можда није у складу са новим дешавањима од 2003. године. На пример, они постсовјетски простор виде као засебан регионално безбедносни комплекс везан за Русију, али рат у Украјини доказује да Русија има снажан утицај на безбедносну структуру Европе. Аутори поново, у Европи после хладног рата, препознају два главна безбедносна проблема (Buzan & Weaver, 2003, 356–357):

избећи повратак у прошлост (односно у међусобну борбу) кроз веће интеграције и избећи интеграцију која би могла да постане претња националном идентитету. На основу анализе европског Регионалног програма безбедносног комплекса у ери после хладног рата, они закључују да је „*укупан европски безбедносни њејзж изузетно сложен, ње да њоказује њојово све замисливе облике несигурности осим класичне војне*“. Међутим, рат у Украјини показује да се Европа суочава са опасном војном претњом.

И поред извесних недостатака теорије регионалног безбедносног комплекса, она има суштинску снагу да спусти безбедносна питања на регионални ниво, где они припадају, као и да анализира релевантне факторе који утичу на регионалну сигурност. Надовезујући се на ту снагу, морамо проценити однос између мултиполарности и регионалног безбедносног оквира. Ово захтева поновно дефинисање појединих аналитичких категорија у Истраживачком програму регионалних сила и применити их на новонастали европски безбедносни комплекс.

Регионална моћ и регионално вођство нису једно те исто – Истраживачки програм регионалних сила и GIGA Focus о регионалним силама (Destradi, 2028) пружају увид у разлику између регионалне моћи и регионалног вођства (лидерства). Ово треба додатно појаснити и разрадити. Дестрадијева разлика између моћи и вођства веома је битна за разумевање улоге регионалних сила. Наиме, док *регионална моћ* представља преовлађујуће војне и економске способности актера у односу на остале актере у неком региону, *регионално вођство* захтева више од тога. Надаље, регионално вођство захтева још три услова:

Прво, напори регионалне силе да обезбеди регионална јавна добра у виду регионалне безбедности, развоја и интеграције;

Друго, прихватање и признавање тих напора од стране осталих регионалних сила; и

Треће, блиска ангажованост и интеракција са осталим регионалним актерима у економским и безбедносним питањима како би се допринело јавном добру у региону.

Екстрактивно и себично ангажовање може се показати контрапродуктивним за мир и стабилност у региону. Регионалне силе које су се чврсто повезале са осталим регионалним актерима и питањима су у бољој позицији да добију лидерску улогу у региону, за разлику од оних које су мање ангажоване, уколико су остали услови исти. Мескито и Шијен (Mesquito & Chien, 2021) спровели су упоредну студију три регионалне силе – Јужноафричке Републике, Бразила и Турске – и закључили да је Јужноафричка Република регионално посвећенија сила, да је Турска најмање посвећена свом региону, а да је Бразил негде на средини између те две позиције.

Ови услови истичу основне циљеве и стратегије регионалних сила. Тако, разлика између регионалне моћи и регионалног вођства је виталан и важан фактор који утиче на улогу регионалних сила у доприносу регионалном миру и безбедности. Исто тако, регионална сила може употребити свој регионални статус да би захтевала глобалну позицију, а да притом нема улогу лидера у региону. На пример, Кина није остварила лидерску улогу у доприносу регионалној безбедносној структури (као јавном добру) у региону Пацифика. Међутим, на основу свог регионалног утицаја, она је у глобалним пословима истакла своју позицију силе у успону. Кина може захтевати блиску економску интеракцију са регионалним актерима преко

своје иницијативе „Појас и пут“, али такво ангажовање има екстрактиван и себичан карактер и не служи за стварање јавног добра у региону. Индија, регионални актер у Јужној Азији, такође није успела да развије регионалну безбедносну структуру у Јужној Азији укључујући све главне актере региона. Поред тога, водећу улогу Индије не одобрава Пакистан, заједно са ванрегионалном силом Кином. Упркос овом недостатку водеће улоге у регионалној безбедности, Индија такође захтева признање као сила у успону на глобалном нивоу. Ово нас води до следеће поенте: да је можда лакше постати регионална сила, али да је тешко постати регионални лидер јер то подразумева регионалне одговорности. Стога пут ка регионалном вођству може бити ометен бројним чиниоцима, као што су традиционално неповерење главних актера у региону (Индија и Пакистан у Јужној Азији), домаћи проблеми и изазови (Бразил и Јужноафричка Република), укључивање осталих регионалних сила (САД у Европи и Кина у Јужној Азији), фрагментиран регионални идентитет (Турска у Евроазији, на Блиском истоку и у Европи), стратегија мањег ангажовања у региону и додатних регионалних веза (Индија и Кина у Азији), и тешкоће у балансирању регионалних безбедносних проблема и глобалног економског ангажовања (сви регионални актери).

Глобална моћ и глобално вођство – Сва три препозната предуслова праве разлику између регионалне моћи и регионалног вођства, а на исти начин се прави разлика између глобалне моћи и глобалног вођства *mutis mutandis*. Ова дискусија је важна јер се у наредним одељцима усредсређујемо на европски безбедносни комплекс, где су САД биле и још увек су главни протагониста у безбедносним и стратешким питањима Европе путем институционализованог механизма као што је војни савез НАТО, као и билатералних веза и дипломатије. Сједињене Америчке Државе нису члан институција Европске уније, али имају статус посматрача у Савету Европе који је успостављен 1949. године као водећа организација за људска права у Европи.

САД и Совјетски Савез били су суперсиле током хладног рата. Међутим, обе државе су промениле своју водећу улогу, али на дивергентне начине. Совјетски Савез је после распада 1991. године постао регионална сила, али без слободног регионалног простора у коме ће демонстрирати своју моћ. У Централној Азији, Русију ограничава све јача Кина, док јој се у Европи супротставља НАТО. САД су и даље глобална сила, али је смањена њихова лидерска улога. САД и даље имају преовлађујућу глобалну војну и економску моћ, али су изгубиле своју водећу улогу у разним регионима света, укључујући и Европу, због своје немогућности да испуне глобалне одговорности и обезбеде глобално и регионално јавно добро. Може се рећи да САД и даље интервенишу на Блиском истоку, али не као лидер који ће омогућити мир и стабилност у региону, већ као подршка њиховом савезнику Израелу због себичних циљева и домаћих фактора. Зашто постоји дивергенција у ставу европских земаља и САД према решењу палестинског проблема у виду две државе? САД одавно подржава решење поделе на две државе, али иако су сада промениле свој циљ, никада се не устежу од показивања своје војне силе у региону. Мада европске земље имају водећу улогу на Блиском истоку, САД поступају као глобална сила, а не глобални лидер. Постоје и други примери – непрекидно залагање за покрет *MAGA (Make America Great Again)*, царинске махинације и протекционизам, смањење помоћи усмерене на унутрашњи развој имиграционе стратегије, повлачење из Париског споразума и осталих глобалних обавеза и институција (Alterman, 2025).

РАТ У УКРАЇНИ И БУДУЋНОСТ ЕВРОПСКЕ БЕЗБЕДНОСНЕ АРХИТЕКТУРЕ

Садашња европска безбедносна структура обликована је после Другог светског рата, у условима хладног рата између две новонастале и идеолошки различите суперсиле: САД и Русије. Ово се догодило зато што су некадашње европске силе после Другог светског рата биле ослабљене и економски дестабилизоване. У том тренутку, САД су показале глобално лидерство и предузеле економске и безбедносне иницијативе како би оствариле безбедносну и економску стабилизацију. САД су покренуле Маршалов план (1948–1952) вредан 13 милијарди долара ради брзог економског опоравка Западне Европе. Због безбедности, Западна Европа је 1949. приступила савезу НАТО са САД на челу. НАТО је омогућио европским земљама да се усредсреде на свој развој и интеграцију, што је прво довело до оснивања Европске економске заједнице, а затим Европске уније. Овако су САД стекле поверење и признање у Европи. Према Бузановој и Виверовој типологији, европска безбедносна структура представљала је пример институционално-заснованог регионалног безбедносног комплекса у којем је НАТО као институција имао кључну улогу у безбедности Европе. Међутим, НАТО сфера безбедности није исто што и европска безбедносна структура јер се проширио на Северни Атлант и био под великим утицајем САД. У строгом смислу, током хладног рата није постојала чисто европска безбедносна структура. Безбедност Европе била је споредни исход супарништва између САД и Русије јер је централни део био линија поделе између Источне и Западне Европе. Њена најслабија карика било је искључивање Русије и Источне Европе из западноевропске безбедносне структуре. Тако је Европа подељена на два регионална безбедносна комплекса у којима је доминирала по једна суперсила. После распада Совјетског Савеза, подручје западноевропске безбедносне архитектуре проширено је на Источну Европу, али то је била половична мера јер је Русија остала и формално и неформално ван свог домена. Рат у Украјини је резултат потраге Русије за њеним изгубљеним регионалним безбедносним комплексом у Источној Европи, али он има последице по читаву Европу, при чему се НАТО такође проширио као безбедносна структура у Источној Европи. Русија као регионална сила има само два региона у којима демонстрира свој утицај: Источну Европу и Централну Азију, а оба региона су под утицајем других моћних структура, тј. НАТО и Кине. Уколико се рат у Украјини реши, Русија може доћи у сукоб са Кином око доминације у Централној Азији и Евроазији.

Сукоб у Украјини доноси и изазове и прилике европским земљама. Главни изазов је како третирати руску безбедносну претњу унутар НАТО безбедносног оквира, нарочито у време када су се САД повукле са водеће позиције у Европи и на другим местима у свету. Ипак, оне ће наставити да демонстрирају себичну моћ на другим местима као глобална сила. Прилике леже у томе што европске земље имају могућност да развију и успоставе чисто европску безбедносну структуру. Европска жеља за стратешком аутономијом је до сада била ограничена на економска питања. У ери после хладног рата, стратешка аутономија била је главна фраза у европском дискурсу. Један истраживачки центар Европског парламента (2022) описује стратешку аутономију ЕУ као „капацитет ЕУ да делује аутономно – то јест, не зависећи

од других земаља – у стратешки важним политичким областима“. Касније је Европска унија пропагирала модификовану верзију стратешке аутономије под називом „отворена стратешка аутономија“, која има за циљ да повећа самодовољност и независност Европе у критичним подручјима, истовремено остајући отворена за глобалну трговину и економска партнерства (European Economic and Social Committee, 2024). Откад је ЕУ усвојила овакву стратегију, она је ограничена на трговинска и економска питања, а тек треба да се прошири на стратешка и безбедносна питања како би се поставио темељ за нову европску безбедносну структуру уместо постојеће.

Међутим, развој и ширење европске стратешке аутономије у стратешким и безбедносним питањима и даље је захтеван задатак. Ипак, постоји потенцијал да се у будућности постави темељ истинске европске безбедносне структуре. Европске силе морају да се позабаве следећим изазовима како би оствариле овај дугорочни циљ.

Прво, грађење поверења с Русијом на источној граници и даље је херкуловски задатак с обзиром на дугу хладноратовску огорченост, додатно појачану током рата у Украјини. Ипак, током и после хладног рата постоје примери који сведоче о покушајима помирења Европе и Русије: чланство Русије у Савету Европе (мада је сада издачена); иницијатива Конференције о безбедности и сарадњи у Европи 70-их година 20. века и партнерство између НАТО-а и Русије после хладног рата у оквиру Савета НАТО–Русија основаног 2002. године. Ови механизми консултација обустављени су после руске инвазије на Украјину. Можда ће бити селективно обновљени. Међутим, рат у Украјини и даље је камен спотицања. Стога би иницијативе за дипломатску интервенцију у решавању украјинског сукоба требало да покрећу европске силе (а не САД) зато што европске земље морају да трпе како дугорочне, тако и краткорочне последице рата. Трампова реторика о окончању рата у Украјини игнорише основну реалност у Европи. Ова иницијатива мора да потекне од европских регионалних лидера не само због окончања рата већ и због развоја нове безбедносне структуре у Европи. У том смислу, предлози дати у извештају под називом „Спектар мултиполарне Европе“ (Krastev & Leonard, 2010) наглашавају да „руско питање“ представља захтевну загонетку европског поретка у последња три века. Овај извештај предлаже шире консултације између европских сила, с једне стране, и Русије и Турске, с друге стране, како би се дао нацрт будуће безбедносне структуре Европе. У ствари, бивши председник Русије је раније предлагао нову безбедносну структуру Европе која се Сједињеним Државама није допала, али аутори овог извештаја сматрају да би тај предлог требало остварити са Европском унијом као главном безбедносном структуром.

Друго, међутим, пре решавања руског питања, Европска унија мора прво да се позабави питањем НАТО савеза иза којег чврсто стоје Сједињене Државе, сила која се не повлачи из лидерске улоге у Европи, већ чини све да поткопа стање ствари. Америка разговара са Европом као користољубив бизнисмен, а не као партнер заинтересован за мир и стабилност у Европи. Куцнуо је час када би регионалне силе Европе требало да покрену нове иницијативе с циљем изградње европске самосталности у погледу безбедносних потреба. Европска унија је изузетно значајна регионална сила, њена безбедносна структура је слаба и под доминацијом НАТО пакта. Европа има важне регионалне силе као што су Немачка, Француска, Енглеска

и Италија, које могу да иницирају европску безбедносну структуру. Сагласност и јединство међу регионалним силама Европе су кључ за европску безбедносну структуру. Сагласност с новом безбедносном структуром можда није остварива због три разлога. Прво, многи можда неће сматрати нову безбедносну структуру изводљивим пројектом када је реч о ресурсима, вољи и владајућим регионалним и глобалним неизвесностима. Друго, неке регионалне силе можда и даље сматрају да су разни потези Трампове администрације само одступање, а не трајна промена стратешке политике САД према Европи. Ово их може навести да усвоје политику чекања и посматрања све док у САД на власт не ступи нова администрација. Треће, питање јединства међу европским силама такође може да представља проблем јер САД и даље одржавају блиске и упадљиве везе с појединим европским силама као што су, на пример, Велика Британија и Мађарска.

Треће, још један услов за развој европског безбедносног вођства јесте пружање јавних добара Европи у различитим видовима. Безбедност је такође јавно добро од великог значаја. Остали облици могу бити обезбеђивање ланаца снабдевања, научних и технолошких услуга, регионалних иницијатива за заштиту животне средине итд. Француска је показала далековидост проширујући своју политику нуклеарног одвраћања на друге европске земље. Француски председник Емануел Макрон је напоменуо да ће се у оквиру ове измењене стратешке политике француске стратешке ваздухопловне снаге проширити по читавом европском континенту и тако отежати прорачуне (наших) непријатеља (Schofield, 2026). Сличне иницијативе у погледу јавних добара можда ће потећи од осталих земаља у другим областима. Ово ће развити регионалну моћ у регионално лидерство, које је основни услов развоја безбедности у свим регионима, укључујући Европу.

ЗАКЉУЧАК

Савремени међународни систем је сведок постепене и значајне транзиције из униполарног поретка после хладног рата ка сложенијој и спорнијој мултиполарној структури. Док научници и даље дискутују о томе да ли је новонастали поредак заиста мултиполаран, биполаран или модификовани вид америчке доминације, прерасподела економске, војне и политичке моћи између бројних актера као што су Кина, Индија, Русија, Европска унија и силе у успону показује да глобална политика више не може да се схвати само кроз призму униполарности. Ова трансформација има дубок утицај на регионалну стабилност, динамику сукоба и развој безбедносне архитектуре.

Анализа показује да мултиполарност не води аутоматски ка регионалном миру или развоју регионалне безбедносне структуре. Њен утицај зависи од тога како регионалне силе у успону врше свој утицај и могу ли да трансформишу своје материјалне капацитете или моћ у легитимно регионално вођство. Стога је разлика између регионалне моћи и регионалног вођства пресудна. Регионална стабилност се повећава када јаке државе обезбеђују регионална јавна добра, стичу признање суседних држава и активно учествују у безбедносној сарадњи. Ривалство између регионалних сила, неповерење кроз историју, спољне интервенције и одсуство

инклузивних безбедносних механизма могу да повећају регионалне сукобе. Бузанов и Виверов оквир регионалног безбедносног комплекса нуди драгоцен аналитички увид постављајући безбедносне интеракције унутар посебних регионалних контекста уместо да их посматра само кроз глобалну политику моћи.

Случај садашње европске безбедносне архитектуре којом руководи НАТО под окриљем САД илуструје како регионалне безбедносне изазове истовремено обликују локална динамика, односи између регионалних сила и укључивање спољних актера. Русија, важан актер у европској безбедности, није само изостављена већ се сматра претњом по европску безбедност. Рат у Украјини и стратешки приступ који је према овом рату заузео НАТО су доказ датог обрасца. Повлачење Америке из њене улоге глобалног лидера, као и њено непредвидиво и једнострано поступање према Европи и НАТО-у додатно оправдавају потребу за новом безбедносном архитектуром Европе. Међутим, да би се развила нова регионална безбедносна структура у Европи, главни регионални актери морају да се позабаве не само својим стратешким проблемима с Русијом путем консултација и интеракције већ и да прошире сопствену стратешку аутономију на стратешка питања, да развију сагласност у погледу новог безбедносног режима и да обезбеде јавна добра као темељ нове безбедносне структуре у Европи.

Стога ће будућност регионалног мира и стабилности у новонасталим мултиполарном поретку зависити мање од броја супротстављених полова, а више од способности регионалних и глобалних сила да изграде инклузивне институције, ублаже легитимне безбедносне разлоге за забринутост и развију механизме сарадње који могу да се ухвате укошта са ривалством. Због тога би мултиполарност требало посматрати не само као прераспodelу моћи већ и као прилику за изградњу издалансиранијег, партиципаторног и регионално утемељеног међународног поретка.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Acharya, A. (2014). Global international relations (IR) and regional worlds: A new agenda for international studies. *International Studies Quarterly*, 58 (4), 647–659. Available at: <https://doi.org/10.1111/isqu.12117>
- Alterman, J. B. (retrieved September, 2025) US Global Leadership Falters, Scenario that could define 2035. *Centre for Strategic and International Studies (CSIS)*. Available at: <https://features.csis.org/scenarios2035/us-global-leadership-falters/>
- Ashford, E., Cooper, E. (2023, 2 October). Assumption Testing: Multipolarity is more dangerous than bipolarity for the United States. Policy paper, Security and Strategy, *Stimson*. Available at: <https://www.stimson.org/2023/assumption-testing-multipolarity-is-more-dangerous-than-bipolarity-for-the-united-states/>
- Bekkevold, J. I. (2023, 22 September). No, World is Not Multipolar. Essay, *Foreign Affairs*. Available at: <https://foreignpolicy.com/2023/09/22/multipolar-world-bipolar-power-geopolitics-business-strategy-china-united-states-india/>.
- Brooks, S. G., Wohlforth, W. C. (2023). Myth of Multipolarity. *Foreign Affairs*, May/June. Available at: https://www.foreignaffairs.com/united-states/china-multipolarity-myth?check_logged_in=1

- Buzan, B., Weaver, O. (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*, 40–70, 356–357. New York: Cambridge University Press.
- De Santis, H. (2024, 11 March). Gearing up for a Multipolar World. *The National Interest*. Available at: <https://nationalinterest.org/feature/gearing-multipolar-world-209932>
- Destradi, S. (2010). Regional powers and their Strategies: Empire, Hegemony, and Leadership. *Review of International Studies*, 36 (4), 903–930.
- Destradi, S., Nolte, D., Hansen, M. P. (2018, May). Regional Powers still Matter! *GIGA Focus*, No. 2. Available at: <https://www.giga-hamburg.de/en/publications/giga-focus/regional-powers-still-matter>
- Deutsch, K. W., Singer, J. D. (1964). Multipolar Power System and International Stability. *World Politics*, 16 (3), 390–406. Available at: <https://www.jstor.org/stable/2009578>
- Dugin, A. (2021). *The Theory of a Multipolar World*. Budapest: Arkatos Media.
- Falk, R. (Retrieved 2025). World Order. *Encyclopaedia Princetoniensis*, Princeton University. Available at: <https://pesd.princeton.edu/node/696>
- Fawcett, L., Jagtiani, S. L. (2024). Regional Powers and Global Aspirations: Lessons from India and Iran. *International Politics*, 61, 215–238. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41311-022-00374-z>
- Ferenczy, Z. A. (2025, 8 January). Towards a Multipolar World: Path Ahead in 2025'. Expert Speak, Raising Dialogue, New Delhi. Available at: <https://www.orfonline.org/expert-speak/towards-a-multipolar-world-the-path-ahead-in-2025>
- Garzon, J. F. (2024). The Regional Powers' Research Programme in International Relations: A Critical Assessment. *International Politics*, 61, 169–191, Springer Nature Link. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41311-022-00388-7>
- Ikenberry, G. J. (2018). The end of liberal international order? *International Affairs*, 94 (1), 7–23. Available at: <https://doi.org/10.1093/ia/iix241>
- Keohane, R. O., Nye, J. S. (2011). *Power and Interdependence*. Pearson Longman.
- Krastev, I., Leonard, M. (2010). The Spectre of Multipolar Europe, The Illusion of order and rise of Multipolar Europe. European Council of Foreign Relations. Available at: <https://ecfr.eu/archive/page/-/Multipolar%20Europe%20English.pdf>
- Latham, A., Yu, R. (2024). Opinion - Is Multipolarity Destined to Destabilize the World? E-International Relations. Available at: <https://www.e-ir.info/2024/12/12/opinion-is-multipolarity-destined-to-destabilize-the-world/>
- Layne, C. (2012). The Global Power Shift from West to East. *The National Interest*, Special Issue, Crisis of Old Order, No. 119 (May/June), 21–31.
- Lloyd, M., Dixon, C. (2012). A Future Multipolar World. *Global Policy*, 13 (5), 818–82. Wiley Online Library. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1758-5899.13145>
- Lobell, S. E. (2017, 22 December). Structural Realism/Offensive and Defensive Realism. *International Studies*, *Oxford Encyclopaedias*. Available at: <https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-304>
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton & Company, 44–45, 77.
- Mearsheimer J. J. (2019, 01 July). Iran Is Rushing to Build a Nuclear Weapon — and Trump Can't Stop It. *New York Times*, Opinion.

- Mesquito, R., Chien, J. H. (2021) Do Regional Powers Prioritize their Regions? Comparing Brazil, South Africa and Turkey. *Third World Quarterly*, 42 (7), 1544–1565. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01436597.2021.1898280>
- Morgenthau, H. J. (1967). *Politics among Nations*, 4th edition. Knopf, 198–202.
- Neumann, I. (1992). *Regional Great Powers in International Politics*. Basingstoke: Macmillan.
- Nolte, D. (2010). How to Compare Regional Powers: Analytical Concepts and Research Topics. *Review of International Studies*, 36 (4), 881–901.
- Posen, B. R. (2009). Emerging Multipolarity: Why Should We Care? *Current History*, 108 (721), 347–352. Available at: <https://online.ucpress.edu/currenthistory/article-abstract/108/721/347/109049/Emerging-Multipolarity-Why-Should-We-Care?redirectedFrom=PDF>
- Prys, M. (2012). *Redefining Regional Power in International Relations: Indian and South African Perspectives*. London: Routledge.
- Ross, D. (2025, March 4). Here is why the US is no Longer the World's only Superpower. *Policy Analysis*, The Washington Institute for Near East Policy. Available at: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/heres-why-us-no-longer-worlds-only-superpower>
- Shapiro, J. (2021, 07 June). The Arrival of Multipolarity and its Impact on US-Russia Relations. Opinion, Valdai Discussion Club Opinion. Available at: <https://valdaiclub.com/a/highlights/the-arrival-of-multipolarity-and-its-impact/>
- Stephens, B. (2015, 05 January). *America in Retreat: The New Isolationism and Coming Global Disorder*. Georgewood.Com, Book Review.
- Tunsjo, O. (2018, May/June). Return of Bipolarity in World Politics: China, United States and Geostructural Realism. *Foreign Affairs*, Book Review. Available at: https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/2018-04-16/return-bipolarity-world-politics-china-united-states-and?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=tfds_dsa_china&gad_source=1&gad_campaignid=22450195826&gbraid=0AAAAAD7NbWmraPMbqO6HKx9xx1gZIJFnT&gclid=Cj0KCQjw-ZHEBhCxARIsAGGN96IUHy0ELT530ovSZu_a7t3IdVaDjU-mD0mTT9SRGeaPU0jMUqr4yjcaAuGREALw_wcB#
- Varisco, A. E. (2013, 03 June). Towards a Multi-Polar International System: Which Prospects for Global Peace. *E-International Relations*. Available at: https://www.e-ir.info/2013/06/03/towards-a-multi-polar-international-system-which-prospects-for-global-peace/#google_vignette
- Waltz, K. (2000). Structural Realism after the Cold War. *International Security*, 25 (1), 5–41. Available at: <https://www.jstor.org/stable/2626772>
- Waltz, K. (1979). *Theory of International Politics*. McGraw-Hill.
- Waltz, K. (1993). The Emerging Structure of International Politics. *International Security*, 18 (2), 44–79. Available at: <https://rochelleterman.com/ir/sites/default/files/Waltz%201993.pdf>